Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย: การเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สาม*

Conceptual metaphor ‘third person’ of love in Thai songs: a comparative study of perspectives of people who different status to third person

ศรณ์ชนก ศรแก้ว (Sornchanok Sornkaew)**

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามจากถ้อยคำอุปลักษณ์และอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย โดยเก็บข้อมูลจากเพลงไทยลูกทุ่งและเพลงไทยสากล ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 มโนทัศน์ ได้แก่ มโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง มโนทัศน์ของคนกลาง และมโนทัศน์ของบุคคลที่สาม ผลการศึกษาพบว่ามโนทัศน์ของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามมีทั้งหมด 4 มโนทัศน์ ได้แก่ 1.บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด 2.บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว 3.บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ และ 4.บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะพบว่ามีทั้งความเหมือนและแตกต่างกันไปในแต่ละสถานภาพ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ มโนทัศน์ที่เหมือนกันทั้ง 3 สถานภาพ คือ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความ และมโนทัศน์ที่เหมือนกันเพียง 2 สถานภาพ ได้แก่ มโนทัศน์ที่บุคคลที่หนึ่งและคนกลางมีร่วมกัน คือ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว มโนทัศน์ที่บุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สามมีร่วมกัน คือ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ และมโนทัศน์ที่คนกลางและบุคคลที่สามมีร่วมกัน คือ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ

คำสำคัญ: อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์, บุคคลที่สาม

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย

This article is a part of the thesis “Conceptual metaphor about ‘third person’ of love in Thai songs”

** นักศึกษาหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สำเนียงงาม

Graduate Student, Master of Arts (Thai), Silpakorn University, screech_pae@hotmail.com, 082-9229763, and Adviser: Assistant Professor Somchai Sumniengngam, Ph.D.

Abstract

This article aims to compare the perspectives of people who are different status to third person from the metaphorical expressions and conceptual metaphor about third person of love in Thai songs. The data elicited is from Thai pop songs and Thai folk songs; it is divided into 3 types – perspective of first person, perspective of intermediary, and perspective of third person. The study is found that the perspectives of people who are different status to third person have 4 perspectives – 1. Third person is a person who commits an offense. 2. Third person is a devilish person. 3. Third person is an unimportant person. 4. Third person is an important person. The comparative study of these perspectives has the similarities and the differences; it is found there are 2 categories. The first is the same perspectives, all 3 statuses – "Third person is a person who commits and offense." And the second is the same perspectives, only 2 statuses – The perspective of first person and intermediary are "third person is a devilish person." The perspective of first person and third person are "third person is an unimportant person." and the perspective of intermediary and third person are "third person is an important person."

Keyword: CONCEPTUAL METAPHOR, THIRD PERSON

บทนำ

คนในแต่ละสังคมนอกจากจะใช้ภาษาในการสื่อสารระหว่างกันแล้วยังใช้ภาษาในการถ่ายทอดอารมณ์ ความคิด และความรู้สึกที่ต้องการแสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้ด้วย การศึกษาภาษาตามแนวทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานแสดงให้เห็นว่าความคิดและภาษามีความสัมพันธ์กัน โดยภาษาเป็นผลมาจากกระบวนการคิดอันได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ในการรับรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆในโลก รวมทั้งประสบการณ์ในการใช้ภาษา ดังนั้น ภาษาที่มนุษย์ใช้จึงเป็นภาพสะท้อนความนึกคิด นอกจากนี้การใช้ภาษายังแสดงให้เห็นกระบวนการทางความคิดของคนในสังคมได้อย่างชัดเจน

การใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ หรืออุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นการนำคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง หรือเป็นการมองสิ่งหนึ่งผ่านอีกสิ่งหนึ่งที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะที่เหมือนหรือต่างกัน เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980, 2003) นักภาษาศาสตร์ปริชานผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอุปลักษณ์ได้อธิบายว่า อุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงกลวิธีทางวรรณศิลป์รูปแบบหนึ่งที่มีรูปแบบโครงสร้างที่เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเท่านั้น แต่การใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบในชีวิตประจำวันก็ล้วนเป็นอุปลักษณ์ด้วยอีกทั้งเชื่อว่าการเลือกใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ของผู้พูดนั้นเป็นไปอย่างไม่รู้ตัวขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางมโนทัศน์ (Conceptual structure) ที่สมาชิกในสังคมนั้นมีอยู่ร่วมกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อการมองโลกและการกระทำของคนในสังคม หรือที่เรียกว่า "อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์" (Conceptual Metaphor)

การใช้อุปลักษณ์ของคนในสังคมไทยปรากฏอยู่มากมาย อุปลักษณ์หนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจ คือ อุปลักษณ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรัก โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงความรักของคู่รักก็จะเป็นเรื่องระหว่างคนสองคนที่มีใจผูกพันด้วยความเสน่หา แต่เมื่อความสัมพันธ์ของความรักระหว่างคู่รักซึ่งเป็นเรื่องของคนสองคนนั้นมีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวพันก็ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาขึ้นในความสัมพันธ์นั้น ผู้ที่อยู่ในฐานะบุคคลที่สามจึงไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลซึ่งเป็นคนรักของผู้ที่ถูกบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวพันฉันชู้สาวด้วย รวมทั้งอาจไม่ได้รับการยอมรับในระดับสังคม เนื่องจากบุคคลที่สามนั้นมีลักษณะที่ขัดกับศีลธรรมจรรยา ความถูกต้องเหมาะสม และวัฒนธรรมของไทยที่เน้นให้ความสำคัญเรื่องของการรักเดียวใจเดียวระหว่างคู่รัก หรือระบบวัฒนธรรมแบบผัวเดียวเมียเดียว ซึ่งมีบทบาทในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน ได้แก่ บุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม จะมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เมื่อพิจารณาจากถ้อยคำอุปลักษณ์และอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ที่พบ เนื่องจากผู้วิจัยเชื่อว่าผู้ที่มีสถานภาพต่างกันจะมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามทั้งเหมือนและต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามจากถ้อยคำอุปลักษณ์และอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเฉพาะเพลงไทย ได้แก่ เพลงไทยลูกทุ่ง และเพลงไทยสากลที่มีการเผยแพร่ทางช่องเพลงที่เป็น Official ของค่ายเพลงต่างๆ ซึ่งอยู่บนเว็บไซต์ www.youtube.com จำนวน 5 ช่องเพลง ได้แก่ RsiamMusic, GMM GRAMMY GOLD OFFICIAL, Rsfriends, GMM GRAMMY OFFICIAL และ Yes! Music Label
2. คัดเลือกเพลงที่มีการเผยแพร่บนช่องเพลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – 2558
3. ศึกษาเฉพาะเพลงที่มีเนื้อหาหรือมีรูปภาษาที่เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยรวบรวมเพลงที่มีการใช้รูปภาษาที่เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามจากเพลงไทยที่มีการเผยแพร่บนเว็บไซต์ www.youtube.com ซึ่งเป็นช่อง Official ของค่ายเพลงต่างๆ ทั้งค่ายเพลงไทยลูกทุ่งและค่ายเพลงไทยสากล เป็นจำนวนเพลงทั้งสิ้น 240 เพลง

2. วิเคราะห์มโนทัศน์ของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามจากถ้อยคำอุปลักษณ์และอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามที่พบ

3. จำแนกเพลงออกตามมโนทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน โดยพิจารณาจากเนื้อร้องว่าเป็นเรื่องราวที่เล่าจากมโนทัศน์ของผู้ร้องที่มีสถานภาพใด ซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มข้อมูลได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เพลงที่มาจากมโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง เพลงที่มาจากมโนทัศน์ของคนกลาง และเพลงที่มาจากมโนทัศน์ของบุคคลที่สาม จากนั้นพิจารณาเปรียบเทียบถ้อยคำอุปลักษณ์และอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์โดยแยกพิจารณาตามมโนทัศน์ต่างๆ ที่วิเคราะห์ได้ รวมถึงพิจารณาเนื้อหาของเพลงในบริบทนั้นๆ ประกอบด้วย เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าการวิเคราะห์มโนทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามนั้นควรพิจารณาหลายส่วนประกอบกันเพื่อให้ได้มโนทัศน์ที่ชัดเจนและเห็นความเหมือนและความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละมโนทัศน์ที่พบได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น บางมโนทัศน์อาจมีการใช้กริยาแตกต่างกันสะท้อนให้มโนทัศน์ที่พบมีความแตกต่างกันด้วย หรือแม้ว่าการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์นั้นจะเหมือนกันและสะท้อนอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เดียวกันก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาเนื้อหาในบริบทนั้นๆ ประกอบด้วยแล้วอาจมีผลทำให้มโนทัศน์ที่พบมีความแตกต่างกันในรายละเอียดได้

นิยามศัพท์

1. บุคคลที่หนึ่ง หมายถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์ฉันคู่รักกับคนกลาง

2. คนกลาง หมายถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์ฉันคู่รักกับบุคคลที่หนึ่งและเป็นผู้ที่บุคคลที่สามหมายปองหรือมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวด้วย

3. บุคคลที่สาม หมายถึง ผู้ที่เป็นบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวพันเชิงชู้สาวกับคนกลางหรือเข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคู่รักด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งทั้งที่เจตนาและไม่ได้เจตนา ซึ่งอาจมีผลหรือไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ของคู่รักก็ได้

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์มโนทัศน์ของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สาม ผู้วิจัยพบมโนทัศน์ทั้งหมด 4 มโนทัศน์ ได้แก่ 1. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด 2. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว 3.บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ และ 4. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันพบว่ามีทั้งความเหมือนและแตกต่างกันไปในแต่ละสถานภาพดังรายละเอียดตามมโนทัศน์ต่างๆ ต่อไปนี้

1. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด

มโนทัศน์นี้เป็นมโนทัศน์ที่สะท้อนจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] ซึ่งเป็นการมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางเกิดปัญหาด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง อาจเป็นการทำร้ายบุคคลที่หนึ่งด้วยเข้ามาแย่งความรักของคนกลางไปจากบุคคลที่หนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความเจ็บปวดและทุกข์ใจ หรืออาจเข้ามาแทรกแซง ก่อกวน หรือทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลาง อาจนำไปสู่การจบความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางได้

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามพบว่ามโนทัศน์นี้เป็นมโนทัศน์ที่พบเหมือนกันทั้ง 3 สถานภาพ คือเป็นมโนทัศน์ที่บุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สามมีร่วมกัน แม้ว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันทั้งบุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม จะมีมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละสถานภาพแล้วพบว่ามีความแตกต่างกันไปในแต่ละสถานภาพ

มโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง

บุคคลที่หนึ่งมักจะมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิดด้วยการแอบเข้ามาทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของตนเองและคนกลางโดยที่ตนเองไม่ทันรู้ตัว หรือทำร้ายจิตใจด้วยการเข้ามาแย่งคนกลางไปทำให้ตนเองเกิดความเจ็บปวดและทุกข์ใจ

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

(1) “อุตส่าห์ไว้ใจฝากเธอไว้ให้นายดูแล ไม่คาดคิดว่าเพื่อนอย่างแกจะแทงข้างหลังกัน” (สาปแช่งพวกแย่งแฟน – เฟลม)

จากตัวอย่างที่ (1) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพของบุคคลที่หนึ่ง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งถูกบุคคลที่สามเข้ามาแย่งคนกลางไปจากตนเอง ซึ่งการกระทำของบุคคลที่สามถูกนำไปเปรียบกับการกระทำของผู้ร้ายในลักษณะของการทำร้ายลับหลัง ทำให้บุคคลที่หนึ่งได้รับบาดเจ็บโดยไม่ทันรู้ตัวเห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบ คือ “แทงข้างหลัง” ซึ่งเป็นการกระทำที่สร้างปัญหาแก่บุคคลที่หนึ่ง และทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความเจ็บปวด

มโนทัศน์ของคนกลาง

คนกลางมักจะมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิดด้วยการเข้ามาแบ่งความรักของตนเองที่มีต่อบุคคลที่หนึ่งไป และตนเองก็มีส่วนผิดด้วยเพราะได้นอกใจบุคคลที่หนึ่งไปมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับบุคคลที่สาม ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของตนเองและบุคคลที่หนึ่งเกิดปัญหา

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

(2) “ถ้าจะคิดเราก็คงผิดกันทั้งสามคน ส่วนของฉันนั้นผิดตรงที่คิดแบ่งใจ ส่วนของเขาอาจโดนข้อหาผิดที่ไปแย่งชิงความรักของใคร ส่วนเธอก็คงผิดตรงรักคนไม่ซื่อสัตย์” (ตอบข้อไหนก็ผิด – ตั๊กแตน ชลดา)

จากตัวอย่างที่ (2) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพคนกลาง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางแสดงความรู้สึกยอมรับผิดเกี่ยวกับเรื่องราวความสัมพันธ์ฉันชู้สาวของตนกับบุคคลที่สาม ซึ่งบุคคลที่สามถูกนำไปเปรียบเป็นผู้ต้องหา โดยผู้ต้องหานั้นเป็นผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “โดนข้อหา”ซึ่งการกระทำความผิดครั้งนี้ตนเองก็ผิดด้วยเช่นเดียวกัน

มโนทัศน์ของบุคคลที่สาม

บุคคลที่สามมักจะมองว่าตนเองเป็นบุคคลที่กระทำความผิดด้วยการเข้ามาทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลาง เป็นความผิดที่ต้องแอบกระทำ ไม่สามารถให้ผู้อื่นรับรู้ความสัมพันธ์ฉันชู้สาวของตนเองและคนกลางได้

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

(3) “แต่ว่าเราก็มารักกัน เรามันน่าไม่อาย ยิ่งคิดยิ่งเหมือนผู้ร้ายต้องหลบต้องซ่อนทำ” (นรกในใจ – ปาน ธนพร)

จากตัวอย่างที่ (3) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่สาม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามแอบมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับคนกลาง ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลที่สามถูกนำไปเปรียบกับพฤติกรรมของผู้ร้ายที่ต้องแอบกระทำความผิด เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ผู้ร้าย” ที่สังเกตจากบริบทจะเป็นผู้ร้ายที่มีลักษณะเด่นคือเป็นพฤติกรรมของผู้ร้ายที่ทำความผิดด้วยการแอบกระทำ

2. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว

มโนทัศน์นี้เป็นมโนทัศน์ที่สะท้อนจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] เช่น ไฟ ซึ่งมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางเกิดปัญหา เช่น เข้ามาแย่งคนกลางไปจากบุคคลที่หนึ่ง ทำร้ายจิตใจบุคคลที่หนึ่งให้เกิดความเจ็บปวด หรือเข้ามาก่อกวนความสุขของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางทำให้เกิดความเดือดร้อน และต้องการหลีกให้ห่างจากบุคคลที่สาม

เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามพบว่ามโนทัศน์นี้เป็นมโนทัศน์ที่พบเหมือนกันเพียง 2 สถานภาพ คือเป็นมโนทัศน์ที่บุคคลที่หนึ่งและคนกลางมีร่วมกัน **ดังนี้**

มโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง

บุคคลที่หนึ่งมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว ชั่วร้าย โหดร้าย เข้ามาทำร้ายจิตใจของตนเองทำให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวด หรือเข้ามาแย่งความรักของคนกลางไปจากตนเอง ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของตนเองและคนกลางเกิดความเดือดร้อน และอาจนำไปสู่การจบความสัมพันธ์ได้

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สัตว์]

(4) “ถูกพิษของงูเห่าแล่นเข้าไปที่ใจ คนเคยรักเขารุมทำร้าย มันอับอายซะจนหน้าชา” (หญิงร้ายชายเลว – ปาน ธนพร)

จากตัวอย่างที่ (4) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพของบุคคลที่หนึ่ง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งเพิ่งรู้ว่าเพื่อนรักและคนรักของตนแอบมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวต่อกัน ซึ่งความรู้สึกเจ็บปวดของบุคคลที่หนึ่งนั้นถูกนำไปเปรียบกับความเจ็บปวดที่ถูกทำร้ายจากสัตว์ร้าย เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบ ได้แก่ “พิษ” และ“งูเห่า”

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ]

(5) “แค่หาแฟนเองก็ทำไม่เป็นหรือไง ถึงต้องทำตัวเป็นนางมารร้ายกลัดมัน” (ขอดีดีอย่าวิ่งราว – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (5) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่หนึ่ง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งถูกบุคคลที่สามเข้ามาแย่งคนกลางไปจากตนเอง ซึ่งบุคคลที่สามนั้นถูกนำไปเปรียบกับผีจำพวกมารที่มีความชั่วร้าย เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบ คือ “นางมารร้าย”

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ]

(6) “ไม่รู้ว่าวางน้ำมันไว้ใกล้กับกองไฟ ไม่คิดว่าเธอนอกใจได้เนียนขนาดนั้น” (หูหนวก ตาบอด – กล้วย แสตมป์)

จากตัวอย่างที่ (6) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่หนึ่ง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งรู้ความจริงว่าบุคคลที่สามและคนกลางแอบมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวต่อกัน ซึ่งเปรียบบุคคลที่สามเป็นกองไฟ ซึ่งเป็นสิ่งที่อันตราย เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “กองไฟ” เมื่ออยู่ใกล้น้ำมันก็ทำให้ไฟยิ่งลุกโชนมากขึ้น ในที่นี้เป็นการเปรียบว่าเมื่อบุคคลที่สามได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับคนกลางก็สามารถสานสัมพันธ์ฉันชู้สาวกันได้อย่างรวดเร็วจนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของตนกับคนกลางเกิดปัญหา

มโนทัศน์ของคนกลาง

คนกลางมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว เนื่องจากคอยตามรังควาญหรือเข้ามาก่อกวนความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและบุคคลที่หนึ่ง อาจทำให้ตนเองและบุคคลที่หนึ่งมีปัญหากัน หรืออาจทำให้ตนเองเผลอใจทำในสิ่งที่ผิดและทำร้ายจิตใจคนรักของตนเองได้ จึงต้องการหลีกให้ห่าง

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สัตว์]

(7) “โอ๊ย กัดไม่ปล่อยสักที แค่ฉันจะเริ่มรักใคร เธอก็พังวิมานสวยหรูของฉันทุกที กัดไม่ปล่อยสักวัน ฉันเหลืออดแล้วคนดี ต่อจากนี้ถ้าฉันกัดเธอตอบบ้างอย่าโวย” (กัดไม่ปล่อย – ไฮเปอร์)

จากตัวอย่างที่ (7) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพคนกลาง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางถูกบุคคลที่สามตามรังควาญจึงด่าทอบุคคลที่สามที่ตามก่อกวนความสัมพันธ์ระหว่างคนกลางและบุคคลที่หนึ่งอย่างไม่ลดละ ซึ่งเปรียบกิริยาอาการของบุคคลที่สามเป็นกิริยาอาการของสัตว์จำพวกดุร้ายที่พยายามทำร้ายผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “กัดไม่ปล่อย”

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ]

(8) “เวลาจะมามันไม่บอก คนโสดน่ะมันไม่หลอก ชอบหลอกแต่คนมีแฟน ไม่ควรจะมัวยิ้มแป้น แปะยันต์ไว้พันกว่าแผ่น มันก็ไม่กลัวอยู่ดี” (ผีผ้าห่ม – เด่น อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (8) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพคนกลาง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางกล่าวถึงการกระทำของบุคคลที่สามที่ตามก่อกวนความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ซึ่งเปรียบการกระทำของบุคคลที่สามเป็นการกระทำของผีที่ตามก่อกวนมนุษย์ให้เกิดความตกใจและอยู่อย่างไม่เป็นสุข แม้หาวิธีป้องกันก็ไม่เป็นผล เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “หลอก” และ “แปะยันต์”

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือธรรมชาติ]

(9) “เธออาจจะเหมือนไฟ ฉันเหมือนกับน้ำมัน ทิ้งไว้ใกล้กันก็ติดไฟ เผาผลาญทุกอย่าง เผาผลาญทั้งจิตใจ ฉันคิดว่าเราอย่าใกล้กันเลย” (อย่าใกล้กันเลย – อ๊อฟ ปองศักดิ์)

จากตัวอย่างที่ (9) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพคนกลาง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับบุคคลที่สามและพยายามจะหยุดความสัมพันธ์ ซึ่งเปรียบบุคคลที่สามเป็นไฟ เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ไฟ” โดยไฟนั้นมีคุณสมบัติที่สามารถเผาผลาญสิ่งต่างๆ จนอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้

3. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ

มโนทัศน์นี้เป็นมโนทัศน์ที่สะท้อนจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ ส่วนเกินของร่างกาย] [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย] [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] ซึ่งมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ ต่ำต้อยน่ารังเกียจ ไม่มีศักดิ์ศรี ไม่ได้รับการยอมรับ เป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ไม่มีใครต้องการ

เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามพบว่ามโนทัศน์นี้เป็นมโนทัศน์ที่พบเหมือนกันเพียง 2 สถานภาพ คือเป็นมโนทัศน์ที่บุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สามมีร่วมกันโดยมโนทัศน์นี้เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบความแตกต่างกันเล็กน้อยในลักษณะของการมองของผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สาม ดังนี้

มโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง

บุคคลที่หนึ่งมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ ต่ำต้อยน่ารังเกียจ เป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของตนเองและคนกลาง ไม่มีศักดิ์ศรี ซึ่งมักจะเป็นมโนทัศน์ที่มองในลักษณะการดูถูก รังเกียจ เหยียดหยาม และไม่ต้องการเกี่ยวพันด้วย

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายที่เกินมา]

(10) “ถึง<u>มือที่สาม</u> ฉันมีเรื่องราวต้องสะสาง ได้โปรดจำไว้ คนอย่างฉันจะไม่ยอมให้อภัย มันคงต้องมีสักวัน เมื่อกรรมมันตามเธอทัน” (หักหลัง –Retrospect)

จากตัวอย่างที่ (10) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่หนึ่ง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งถูกบุคคลที่สามเข้ามาแย่งคนกลางไปจากตนเอง ซึ่งบุคคลที่สามที่เข้ามาแย่งนั้นถูกนำไปเปรียบกับอวัยวะส่วนที่เกินมา เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “มือที่สาม” บุคคลที่หนึ่งอาจมีมโนทัศน์ว่าการที่ตนเองและคนกลางมีความสัมพันธ์ฉันคู่รักก็เปรียบเหมือนกับการจับมือกันของมือสองมือ มือที่สามจึงเป็นอวัยวะส่วนที่เกินและเข้ามาแทรกสองมือที่จับกันอยู่จึงไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลที่หนึ่ง

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือผู้ป่วย]

(11) “ถ้ามันใกล้จะ<u>ลงแดง</u> จะต้องแย่งในทันที จะยกให้ใช้ฟรีๆ นี่พูดเลย” (ขอดีดีอย่าวิ่งราว – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

(12) “มีเจ้าของยังจะชน อยากได้จน<u>ตัวสั่นๆปากแห้ง</u>จนมีอาการขนาดนี้” (ขอดีดีอย่าวิ่งราว – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (11) และ (12) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่หนึ่ง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามต้องการแย่งคนกลางไปจากบุคคลที่หนึ่ง ซึ่งเปรียบกิริยาอาการของบุคคลที่สามที่ต้องการแย่งนั้นกับกิริยาอาการทุรนทุรายของผู้ป่วยติดยาเสพติดที่ต้องการเสพยาเป็นอย่างมาก เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ลงแดง” และ “ตัวสั่นๆ” “ปากแห้ง”ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้กับกิริยาอาการของผู้ที่ติดยาเสพติด

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือนักกีฬา]

(13) “ฉันนะคือคนสำคัญ ต่างกับใครก็แค่<u>ตัวสำรอง</u> ให้อภัยเธอนะได้ไหมที่สำส่อน” (ฮองเฮา – พริกไทย)

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

จากตัวอย่างที่ (13) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่หนึ่ง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางขอให้ตนเองให้อภัยที่แอบไปมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับบุคคลที่สาม ซึ่งบุคคลที่หนึ่งเปรียบสถานภาพของบุคคลที่สามว่าอยู่ในตำแหน่งที่ด้อยกว่าตนเอง ไม่ให้ความสำคัญ เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ตัวสำรอง”

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย]

(14) “ยกแฟนตะกละตะกลาม ให้เพื่อนที่อดอยากเหลือทน อวยพรด้วยใจให้ทั้งสองคน สุขสมให้เนิ่นนาน” (ผู้หญิงไม่รู้จักอาย ผู้ชายไม่รู้จักพอ – กานดา อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (14) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่หนึ่ง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งโกรธแค้นบุคคลที่สามและคนกลางที่แอบมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวต่อกัน ซึ่งเปรียบบุคคลที่สามเป็นคนที่กำลังอดอยากอย่างรุนแรงให้ความรู้สึกที่น่าสมเพช เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “อดอยากเหลือทน”

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ อาหาร]

(15) “ไม่อิ่มไม่พอใช่ไหมคนดี ไม่อิ่มไม่พอแก่ใจ หรือไงนะเธอ คืนนี้เธอจึงต้องมาหาเศษหาเลย” (หาเศษหาเลย – ไฮเปอร์)

จากตัวอย่างที่ (15) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่หนึ่ง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งว่ากล่าวคนกลางที่แอบไปมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับบุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “เศษ” ในที่นี้หมายถึงเศษอาหาร โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้ถ้อยคำ “เศษ” ซึ่งแสดงถึงการเป็นเศษอาหารที่ถูกนำมารับประทานเพิ่มเติมนอกเหนือจากอาหารจานหลักนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่หนึ่งมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ ต่ำต้อยและน่ารังเกียจ

มโนทัศน์ของบุคคลที่สาม

บุคคลที่สามมองว่าตนเองเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ ต่ำต้อย น่ารังเกียจ ไม่ได้รับการยอมรับ ไม่เป็นที่ต้องการ เป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลาง ซึ่งมักจะเป็นมโนทัศน์ที่มองว่าไม่มีความสำคัญ ต่ำต้อยในลักษณะการอธิบายให้เกิดความน่าสงสารและเห็นใจ หรืออาจแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกน้อยใจในลักษณะด้อยเหล่านั้น

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายที่เกินมา]

(16) “เข้าใจมือที่สามอย่างฉันสักที มือที่ยื่นมาเช็ดน้ำตา รู้ไว้เลยว่าเจตนา ไม่ได้มาเช้าชี้ ตั้งใจผิดเพราะเห็นเธอใจแทบขาด” (ความหวังดีของมือที่สาม – ดัง พันกร)

จากตัวอย่างที่ (16) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพของบุคคลที่สาม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามเข้ามาปลอบโยนคนกลางที่ถูกบุคคลที่หนึ่งทำให้เสียใจ ซึ่งบุคคลที่สามเปรียบตนเองเป็นอวัยวะของร่างกายที่เป็นส่วนเกินเห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “มือที่สาม” แต่อวัยวะที่เป็นส่วนเกินในที่นี้มีลักษณะเด่นคือการตั้งใจเป็นส่วนเกินเพื่อต้องการเข้ามาปลอบโยนคนกลาง

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา]

(17) “เป็นคนสำรองจะเรียกจะร้องอะไรก็คงไม่ใช่ จะเหนี่ยวจะรั้งให้อยู่ข้างๆ นานๆ ก็คงไม่ได้” (สักพักค่อยไป –บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (17) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่สาม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามตัดพ้อคนกลางถึงเรื่องที่คนกลางให้ความสำคัญตนเองว่าอยู่ในตำแหน่งตัวสำรอง ซึ่งมีความสำคัญรองจากบุคคลที่หนึ่ง โดยบุคคลที่สามเปรียบสถานภาพของตนเองที่ได้รับความสำคัญรองจากบุคคลที่หนึ่งว่าเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งตัวสำรองในการแข่งขัน เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “คนสำรอง”

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ นักแสดง]

(18) “หน้าตาอย่างเราบ่สมตัวจริงซั่นบ้อ ถึงให้รอรับบทนางรองเท่านั้น” (หมานแฟนเขา – ศิริพร อำไพพงษ์)

จากตัวอย่างที่ (18) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่สาม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามตัดพ้อคนกลางถึงเรื่องที่คนกลางให้ความสำคัญตนเองไม่เท่าบุคคลที่หนึ่ง โดยบุคคลที่สามเปรียบสถานภาพของตนเองที่ได้รับความสำคัญน้อยกว่าบุคคลที่หนึ่งว่าเป็นผู้ที่บทเป็นตัวละครรองในการเรื่อง เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “รับบทนางรอง”

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย]

(19) “ไม่ต้องกลัวว่าฉันจะเป็นแขกไม่ได้รับเชิญ ฉันรู้ฉันเป็นส่วนเกิน ส่วนเกินต้องเดินลำพัง” (ส่วนเกินต้องเดินลำพัง –เอิร์น สุรัตน์ติกานต์)

จากตัวอย่างที่ (19) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่สาม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามแสดงความรู้สึกตัดพ้อต่อสถานภาพของตนเองที่มีต่อคนกลาง ซึ่งบุคคลที่สามเปรียบตนเองเป็นผู้ที่ไม่เป็นที่ต้องการในความสัมพันธ์ความรักนี้ เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “แขกไม่ได้รับเชิญ”

4. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ

มโนทัศน์นี้เป็นมโนทัศน์ที่สะท้อนจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] [บุคคลที่สาม คือ สัตว์]] [บุคคลที่สาม คือ สถานที่] ซึ่งมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ คอยอยู่เคียงข้างหรือปลอบโยน ทำให้คนกลางมีความรู้สึกดีขึ้น หรือมีความสำคัญชั่วคราว เฉพาะเวลาที่ต้องการ

เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามพบว่ามโนทัศน์นี้เป็นมโนทัศน์ที่พบเหมือนกันเพียง 2 สถานภาพ คือเป็นมโนทัศน์ที่คนกลางและบุคคลที่สามมีร่วมกันโดยมโนทัศน์นี้เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบความแตกต่างกันเล็กน้อยในลักษณะของการมองของผู้ที่อยู่ในสถานภาพคนกลางและบุคคลที่สาม ดังนี้

มโนทัศน์ของคนกลาง

คนกลางมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ คอยอยู่เคียงข้าง หรือคอยปลอบโยนให้มีความรู้สึกดีขึ้นเมื่อตนเองทุกข์ใจจากความรัก ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่บุคคลที่หนึ่งไม่ใส่ใจดูแล

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ]

(20) “เขาคนเดียวห่วงใยใกล้ชิด เขาคนเดียวติดตามเหมือนดังเป็นเงา เมื่อเธอห่างเหิน เขาเป็นคนที่คลายเหงา” (รู้ไหมทำไม – ปนัดดา เรืองวุฒิ)

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

จากตัวอย่างที่ (20) เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางมีความรู้สึกดีต่อบุคคลที่สาม เนื่องจากบุคคลที่สามเป็นผู้ที่คอยห่วงใยและอยู่เคียงข้างในขณะที่บุคคลที่หนึ่งไม่ใส่ใจดูแล ซึ่งคนกลางเปรียบบุคคลที่สามเป็นส่วนที่เป็นพื้นที่มืดที่สะท้อนจากตัวเรา เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “เงา” เนื่องจากมนุษย์เราเมื่อมีแสงส่องมากระทบกับตัวเรา และตัวของเราได้บังแสงนั้นๆ จะเกิดพื้นที่ที่เป็นส่วนที่มืดสะท้อนรูปร่างของตัวเราเอง ในที่นี้บุคคลที่สามมีลักษณะเด่นคือเป็นสิ่งที่คอยติดตามคนกลางไปด้วยทุกที่

มโนทัศน์ของบุคคลที่สาม

บุคคลที่สามมองว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ซึ่งสำคัญเพียงชั่วคราวเมื่อคนกลางต้องการเท่านั้น ไม่ได้คิดจะจริงจังด้วย อาจจะเกิดจากการที่คนกลางเกิดความรู้สึกเหงา หรือมีปัญหากับบุคคลที่หนึ่งซึ่งเป็นคนรักและต้องการใครสักคนที่คอยรับฟัง

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ]

(21) “แต่ฉันคงเหมือนแค่เพียง<u>ของเล่น</u>ในมือ เหงาๆเมื่อไรก็มา เมื่อคิดถึงเขาแล้วเธอก็ไป รู้ไหมฉันเหนื่อยใจพอแล้วเธอ” (ถ้ายังเรียกเขาว่าแฟนจะมาควงแขนฉันทำไม – พลอย พรทิพย์)

จากตัวอย่างที่ (21) เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามแสดงความรู้สึกตัดพ้อต่อสถานภาพของตนเองที่มีต่อคนกลาง ซึ่งบุคคลที่สามเปรียบตนเองเป็นสิ่งของ โดยมีลักษณะเด่นคือเป็นสิ่งของที่มีไว้ใช้เล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ของเล่น”

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สัตว์]

(22) “ก็แค่คน<u>เชื่องๆ</u> คนหนึ่งน่ะ เมื่อเธอเหงาๆทีหนึ่ง ก็โทรมาแก้ขัดไป” (โทรหาเขาไม่ติดใช่ไหม – เดียร์ The mazz อาร์สยาม)

(23) “ถ้าเธอแค่<u>เลี้ยง</u>ไว้เผื่อวันที่เธอเหงาใจ คงไม่มีเรื่องอะไรให้ต้องคุยกันอีกแล้ว” (ขี้เกียจฟังถ้ายังแอบคุย – พลอย พรทิพย์)

จากตัวอย่างที่ (22) และ (23) เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามแสดงความรู้สึกตัดพ้อต่อสถานภาพของตนที่มีต่อคนกลาง ซึ่งบุคคลที่สามเปรียบตนเองเป็นสัตว์เลี้ยง เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “เชื่องๆ” และ “เลี้ยง”ซึ่งเป็นถ้อยคำที่แสดงอุปนิสัยของสัตว์ และถ้อยคำที่เป็นกริยาที่กระทำกับสัตว์ โดยมีลักษณะเด่นคือเป็นสัตว์ที่ว่าง่าย สิ้นฤทธิ์ และถูกเลี้ยงไว้เพื่อสร้างความเพลิดเพลินใจให้แก่เจ้าของ

ตัวอย่างจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สถานที่]

(24) “เข้าใจแล้วสักทีว่ารักคืออะไร <u>ที่ระบาย</u>กับที่ของหัวใจ สุดท้ายลงเอยยังไงใครก็รู้” (ความเหงาทำได้ทุกอย่าง – แบล็ควานิลลา)

จากตัวอย่างที่ (24) เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามแสดงความรู้สึกตัดพ้อต่อสถานภาพของตนเองที่มีต่อคนกลาง ซึ่งบุคคลที่สามเปรียบตนเองเป็นสถานที่สำหรับปลดปล่อยอารมณ์ เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ที่ระบาย” โดยมีลักษณะเด่นคือเป็นที่ที่คนกลางใช้ระบายบางสิ่งบางอย่างเมื่อต้องการ เช่น ความทุกข์ อารมณ์ทางเพศ

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่เกี่ยวกับความรักที่มีต่อบุคคลที่สามพบว่ามีทั้งมโนทัศน์ที่เหมือนและแตกต่างกันไปในแต่ละสถานภาพ ดังตารางต่อไปนี้

มโนทัศน์	ผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันในความรัก		
	บุคคลที่หนึ่ง	คนกลาง	บุคคลที่สาม
1. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด	/	/	/
2. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว	/	/	
3. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ	/		/
4. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ		/	/

ตารางเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สาม

จากตารางเป็นการเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันโดยมีมโนทัศน์ทั้งหมด 4 มโนทัศน์ ได้แก่ 1. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด 2. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว 3. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ และ 4. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ และเมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะพบว่ามีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกันไปในแต่ละสถานภาพ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ มโนทัศน์ที่ปรากฏทั้ง 3 สถานภาพ และมโนทัศน์ที่ปรากฏเพียง 2 สถานภาพ คือ มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด เป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม มโนทัศน์ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัวเป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่งและคนกลาง มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญเป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สาม และมโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของคนกลางและบุคคลที่สาม

เมื่อผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันพบความเหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด เป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละสถานภาพแล้วพบความเหมือนและความแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่หนึ่งมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำให้ผู้อื่นเจ็บปวดทุกข์ใจและเป็นการทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักด้วย คนกลางมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ส่วนบุคคลที่สามมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักแล้วความผิดของตนยังทำให้ตนเองต้องหลบซ่อนด้วย

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

มโนทัศน์ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว เป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่งและคนกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละสถานภาพแล้วพบความเหมือนและความแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่หนึ่งมองว่าเป็นบุคคลที่น่ากลัวเพราะทำร้ายให้ผู้อื่นเจ็บปวดและทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักด้วย ส่วนคนกลางมองว่าเป็นบุคคลที่น่ากลัวเพราะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักและยังตามรังควานไม่เลิกราด้วย

มโนทัศน์ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ เป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ มีทั้งเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญเพราะต่ำต้อย และไม่มีความสำคัญเพราะเป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ โดยบุคคลที่หนึ่งมักจะมองว่าไม่มีความสำคัญในลักษณะดูถูกเหยียดหยาม ส่วนบุคคลที่สามมักจะมองว่าไม่มีความสำคัญในลักษณะน้อยใจและน่าสงสาร

มโนทัศน์ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ เป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของคนกลางและบุคคลที่สาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ คนกลางจะมองว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเพราะทำให้ตนเองรู้สึกดีขึ้น ส่วนบุคคลที่สามจะมองว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเพียงชั่วคราวเฉพาะเวลาคนกลางต้องการเท่านั้น

จากการวิเคราะห์มโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะเห็นว่ามโนทัศน์ที่พบนั้นจะถูกมองไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะมโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางที่มีต่อบุคคลที่สาม เห็นได้จากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] [บุคคลที่สาม คือ ส่วนเกินของร่างกาย] อีกทั้งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ามโนทัศน์ของบุคคลที่สามที่มีต่อตนเองในแง่ลบก็เป็นแง่ลบที่มีน้ำหนักความผิดเบากว่ามโนทัศน์ที่บุคคลอื่นมองตนเอง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบมโนทัศน์ที่เป็นแง่บวกด้วย กล่าวคือ เป็นมโนทัศน์ที่คนกลางและบุคคลที่สามมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่แตกต่างไปจากมโนทัศน์อื่นๆ

ตัวอย่างบางมโนทัศน์ที่สะท้อนจากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เดียวกัน เช่น [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] ผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันก็อาจมีทั้งมุมมองที่เหมือนและต่างกัน เช่น บางครั้งพบว่าคนกลางมองบุคคลที่สามในแง่บวก โดยเปรียบบุคคลที่สามเป็น “เงา” ซึ่งเป็นสิ่งที่คอยติดตามและอยู่เคียงข้าง และบางครั้งพบว่าคนกลางมองบุคคลที่สามในแง่ลบ โดยเปรียบบุคคลที่สามเป็น “ไฟ” ซึ่งเป็นสิ่งที่อันตราย ในขณะที่บุคคลที่หนึ่งมักจะมองบุคคลที่สามในแง่ลบเสมอ โดยเปรียบบุคคลที่สามเป็น “กองไฟ”

ผู้วิจัยพบข้อสังเกตบางประการว่าการที่ผู้ที่อยู่ในฐานะบุคคลที่สามถูกมองในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่นั้นอาจสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม ซึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุที่ว่าบุคคลที่สามมีพฤติกรรมที่ขัดกับศีลธรรมความเชื่อทางพุทธศาสนา ความถูกต้องเหมาะสม รวมถึงวัฒนธรรมของไทยที่เน้นให้ความสำคัญเรื่องของการรักเดียวใจเดียวระหว่างคู่รัก และระบบวัฒนธรรมแบบผัวเดียวเมียเดียว ซึ่งมีบทบาทมากในสังคมไทยปัจจุบัน จึงปรากฏการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สามไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่

จากที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามที่พบในงานวิจัยนี้น่าจะเป็นการเน้นย้ำมโนทัศน์ความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมของคนในสังคมไทยที่สะท้อนผ่านภาษาทางหนึ่งได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรกนก รัมมะอัตถ์. (2556). “การเปรียบเทียบอุปลักษณ์ความรักในเพลงไทยลูกทุ่งกับเพลงไทยสากล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มิรินด้า บูรรุ่งโรจน์. (2548). “อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สินีนาฏ วัฒนสุข. (2549). “อุปลักษณ์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาต่างประเทศ

Finch, Geoffrey (2005).**Key Concepts in Language and Linguistics.** Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Gibbs, Raymond. (1994). **The Poetics of Minds: Figurative Thought, Language, and Understanding.** New York: Cambridge University Press.

KÖvecses, Zoltan. (2010). **Metaphor: A practical introduction.** USA: Oxford University Press.

Lakoff, Georage and Mark, Johnson. (1980). **Metaphor we live by.** USA: Chicago Press.

Lakoff, Georage and Mark, Johnson. (2003). **Metaphor we live by.** 2 nd ed. USA: Chicago Press.